

Zapisy regulaminu nie wpływają na obowiązki podatkowe

28 maja 2015 | Dobra Firma | Aleksandra Tarka

U przedsiębiorcy, który udziela pożyczek poza systemem bankowym, doliczając do nich marżę, co do zasady przychód podatkowy powstaje w dniu wykonania usługi.

Tak uznał Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gliwicach w wyroku z 15 kwietnia 2015 r. (I SA/Gl 939/14).

Stan faktyczny

W lutym 2014 r. podatnik wystąpił o wykładnię przepisów ustawy o PIT w zakresie momentu uzyskania przychodu z tytułu marży od pożyczek. Wyjaśnił, że prowadzi jednoosobowo działalność gospodarczą polegającą na udzielaniu pożyczek. Z wniosku wynikało, że zajmuje się w szczególności udzielaniem pożyczek krótkoterminowych, które nie są oprocentowane. Od klienta pobierana jest stała prowizja za udzielenie pożyczki. Prowizja ta jest zwracana wraz z kwotą pożyczki. Podatek od kwoty prowizji uiszczany jest w chwili udzielenia pożyczki.

Podatnik ma jednak zamiar zmodyfikować umowę w taki sposób, aby do kwoty pożyczki nie była doliczana stała kwota prowizji. Wysokość marży miałaby być uzależniona od momentu, w którym pożyczka jest zwracana. Wnioskodawca pobierze wynagrodzenie za udzielenie pożyczki w momencie jej faktycznej spłaty. Podkreślił, że nie jest możliwe, aby z góry określić wysokość marży podlegającej opodatkowaniu. Jej wysokość będzie bowiem uzależniona od czasu, który upłynie od momentu udzielenia pożyczki. Podatnik zapytał, w którym momencie powstanie obowiązek podatkowy od kwoty marży. Sam stwierdził, że powstanie on w momencie faktycznej spłaty pożyczki.

Fiskus nie potwierdził tego stanowiska. Zauważył, że zgodnie z art. 14 ust. 1 i 1c ustawy o PIT przychód podatkowy w przypadku działalności usługowej, jaką jest udzielanie pożyczek poza systemem bankowym, powstaje co do zasady w dniu wykonania tej usługi. Podkreślił przy tym, że art. 14 ust. 3 pkt 2 ustawy o PIT nie znajdzie zastosowania w sprawie. Dotyczy bowiem wyłącznie odsetek od pożyczek udzielonych w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Nie odnosi się natomiast do innych rodzajów przychodów uzyskanych z tego tytułu (tj. prowizji, marży czy innych opłat związanych z udzieleniem pożyczki). Dlatego, w ocenie urzędników, do marży związanej z udzieleniem pożyczki w ramach pozarolniczej działalności gospodarczej mają zastosowanie ogólne zasady określania momentu powstania przychodu. Moment uzyskania przychodów z tytułu marży dotyczącej udzielonej pożyczki należy określić na podstawie art. 14 ust. 1c ustawy. W konsekwencji przychód z tytułu opłat (marży) za udzielanie pożyczki powstanie u wnioskodawcy w dacie tego zdarzenia, które wystąpi najwcześniej, tj. wykonania usługi, wystawienia faktury albo uregulowania należności. Oznacza to, że w sytuacji opisanej w wniosku przychód należny z tytułu opłat (marży) za udzielanie pożyczki powstanie w dacie zawarcia umowy pożyczki (wykonanie usługi).

Zdaniem urzędników nie ma znaczenia, że w momencie zawierania umowy pożyczki przedsiębiorca nie jest w stanie określić, kiedy zostanie ona spłacona i tym samym, w jakiej wysokości wystąpi marża. W świetle regulaminu umowy kwota naliczanej marży będzie bowiem zawsze znana (stała) i należna wnioskodawcy. Ponadto co do zasady w umowie pożyczki powinien być określony termin jej spłaty, więc wnioskodawca może wyliczyć należną mu marżę. Jeśli wystąpią różnice pomiędzy wysokością przychodu ustalonego w momencie zawarcia umowy pożyczki i określonego na podstawie faktycznie otrzymanej marży w momencie spłaty pożyczki, to podatnik będzie zobowiązany do skorygowania wysokości wykazanego uprzednio przychodu i wpłaconej zaliczki w okresie sprawozdawczym, w którym przychód ten powstał.

Rozstrzygnięcie

Pożyczkodawca zaskarżył interpretację. Ale Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gliwicach uznał, że jego skarga nie jest zasadna. Sąd podzielił stanowisko fiskusa, że w przypadku działalności, jaką prowadzi skarżący, udzielając pożyczek poza systemem bankowym, co do zasady przychód podatkowy na cele podatku dochodowego od osób fizycznych powstaje w dniu wykonania usługi.

Moment uzyskania przychodu z tytułu marży od udzielonej pożyczki należy określić na podstawie art. 14 ust. 1c ustawy o PIT. Wynika z niego bowiem, że w celu ustalenia daty powstania przychodu należnego konieczne jest zbadanie zaistnienia okoliczności, o których mowa w tym przepisie. W realiach sprawy oznacza to, że przychód z tytułu opłat (marży) za udzielanie pożyczki powstanie u skarżącego w momencie wystąpienia najwcześniejszego zdarzenia związanego z usługą, którym jest data zawarcia umowy pożyczki, tj. wykonania usługi.

WSA zauważył, że z regulaminu przedstawionego przez skarżącego wyraźnie wynika, że kwota marży wymagalna jest od dnia udzielenia pożyczki. W konsekwencji w świetle art. 14 ust. 1c ustawy o PIT przychód podatkowy z działalności, jaką prowadzi strona (udzielanie pożyczek poza systemem bankowym), powstanie co do zasady w dniu wykonania usługi, którym jest dzień zawarcia umowy pożyczki.

—oprac. Aleksandra Tarka

Zdaniem eksperta

Przemysław Szabat, doradca podatkowy SSW Spaczyński, Szczepaniak i Wspólnicy

Komentowane orzeczenie WSA wpisuje się w niekorzystną dla firm pożyczkowych linię interpretacyjną, zgodnie z którą przychód z tytułu prowizji za udzielenie pożyczki powstaje w dniu udzielenia pożyczki.

Przepisy ustawy o PIT nie regulują odrębnie kwestii związanej z momentem powstania przychodu dla przedsiębiorców świadczących usługi finansowe. W konsekwencji przychód pożyczkodawcy z tytułu prowizji należy rozpoznać na zasadach ogólnych właściwych dla pozarolniczej działalności gospodarczej. Skoro prowizja pozostaje w bezpośrednim związku z udzieloną pożyczką, to przychód z tytułu prowizji należy powiązać z wykonaniem „usługi finansowej” na rzecz pożyczkobiorcy polegającej na udzieleniu pożyczki. Ponieważ udzielenie pożyczki ma charakter świadczenia jednorazowego, a „marża” jest formą odpłatności za udzielenie pożyczki, pożyczkodawca powinien rozpoznać przychód w wysokości

marży z dniem udzielenia pożyczki.

Gdyby jednak przyjąć, że „marża” jest należna pożyczkodawcy nie z tytułu udzielenia pożyczki, jak to zostało przedstawione w komentowanym orzeczeniu, lecz z tytułu usług o charakterze ciągłym związanych z obsługą pożyczki, wówczas istnieje możliwość przesunięcia momentu powstania przychodu do momentu częściowego wykonania usługi, a w przypadku gdy prowizja wynikająca z usług o charakterze ciągłym jest rozliczana we wskazanych w umowie okresach rozliczeniowych - do ostatniego dnia okresu rozliczeniowego określonego w umowie.

W przeciwieństwie do prowizji za udzielenie pożyczki przychód pożyczkodawcy z tytułu odsetek rozpoznawany jest zgodnie z metodą kasową (tj. w momencie ich otrzymania), która jest odstępstwem od podstawowej w działalności gospodarczej, memoriałowej zasady powstawania przychodów podatkowych.